

بررسی الگوهای معماری پهلوی دوم و تأثیرات آن بر معماری معاصر

عرفان محمدی^۱، پریسا منصور^{۲*}

۱- استاد دانشگاه ایوانکی، ایوانکی، سمنان، ایران، erfan.mohammadi۲۶@yahoo.com

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه ایوانکی، ایوانکی، سمنان، ایران، parisamansour۷۰@gmail.com

چکیده

ما دنیای اطراف خود را می‌بینیم و سپس با خلاصه کردن آن به صورت علت و معلول و استناد به راه‌حل‌هایی که در شرایط مختلف تکرار می‌شوند، ساختار آن را درک می‌کنیم. این قوانین تجربی که نمایانگر نظم و قاعده‌ی رفتار هستند الگو نامیده می‌شوند. واژه الگو، همواره یکی از بااهمیت‌ترین و درعین‌حال مهم‌ترین بحث‌هایی است که در حوزه معماری وجود داشته و شناسایی مفاهیم آن یکی از مؤثرترین راه‌حل‌های معماری معاصر جهت بهره‌گیری از این معماری بوده است. این پژوهش درصدد است که با شناسایی عوامل تأثیرگذار بر معماری به مقایسه‌ی تطبیقی معماری دو دوره‌ی متوالی در ایران بپردازد و در این تحقیق تفاوت‌ها و شباهت‌های موجود در عوامل زمینه‌ساز و نیز تحولات معماری دو دوره تاریخی در ایران را مورد پرسش قرار دهد. هدف از این نوشتار بررسی الگوهای معماری به‌کاررفته در بناهای دوره‌ی پهلوی دوم و تأثیرات آن بر معماری حال حاضر ایران است؛ در این راستا ابتدا به بررسی ۵ سبک معماری که در دوره‌ی پهلوی دوم قابل بررسی هستند پرداخته و شرح و تحلیل نمونه‌های موردی تحت تأثیر این ۵ سبک را بررسی کرده و در ادامه با آثاری از دوره‌ی معماری معاصر از منظر الگوهای رفتاری-ساختاری-مردم‌شناسی و غیره مورد مقایسه و بررسی قرار می‌دهیم. هدف از این بررسی آن است که نشان دهیم ریشه‌های اصیل معماری ایرانی چگونه در طرح‌هایی نو پرورش یافته و این آثار چگونه وام‌دار الگوهای معماری پیشین خود شده‌اند. این پژوهش از طریق مطالعات کتابخانه‌ای و با روش تحلیلی-توصیفی، الگوهای معماری دو دوره را از منظر تأثیرات و تغییرات مورد بررسی قرار داده است.

واژه‌های کلیدی: معماری معاصر، الگو، ساختار، پهلوی دوم

۱- مقدمه

شروع معماری معاصر ایران را می‌توان از حدود سال ۱۳۰۰ به بعد دانست در این زمان است که در اثر تحولات سیاسی و اجتماعی جریان زندگی اجتماعی و اقتصادی ایران تغییر کرد سیمای شهرهای ایران متحول شد و بناهای لازم برای زندگی جدید مانند ادارات، کارخانه‌ها، بانک‌ها، ایستگاه‌های راه‌آهن، دانشگاه و غیره و همچنین واحدها و مجموعه‌های مسکونی جدید در شهرها به وجود آمدند سلطنت پهلوی دوم (۱۳۵۷-۱۳۲۰) با اشغال ایران توسط متفقین در شهریور ۱۳۲۰ و متعاقب آن، تبعید رضاشاه آغاز شد. از نظر معماری دوره‌ی پهلوی دوم دوره است که در آن جریانات معماری پهلوی اول به یک جریان غالب و تأثیرگذار معماری مدرن تبدیل می‌شود. معماری مدرن شکل‌گرفته در این دوره عمدتاً از مجرای کارهای معماران و اندیشه‌های جریان ساز اروپا حمایت می‌شد که ماحصل آن صورت ایرانی معماری مدرن بود که با عنوان معماری «شبه مدرنیستی» نام‌گذاری گردید. (بانی مسعود، امیر، ۱۳۹۰) از آنجاکه هدف از این تحقیق بررسی تأثیرات معماری دوره‌ی پهلوی دوم